

PERSBERICHT

Oktober 2014

Verslag aan het Vlaams Parlement

Topkaderfuncties bij de Vlaamse overheid: selectie en aansturing

De Vlaamse Regering koos ervoor topambtenaren middels een mandaatsysteem te responsabiliseren. Zij werkte daarvoor selectie-, aansturing- en evaluatieprocedures uit, die doorgaans degelijk zijn. Het Rekenhof stelde niettemin een aantal tekortkomingen vast. Zo motiveert de overheid selectiebeslissingen of evaluatiescores nog onvoldoende en verloopt de aansturing vooral via de ministeriële kabinetten, terwijl beheers- en planningsdocumenten vaak een ondergeschikte rol spelen. Bovendien combineert de Vlaamse Regering haar keuze voor een mandaatsysteem met de creatie van statutaire mandaatgraden.

Onderzoek

Het Rekenhof heeft de selectie en aansturing onderzocht van de Vlaamse topambtenaren (hoge managementfuncties en algemeen directeurs). De Vlaamse overheid koos ervoor deze leidend ambtenaren zoveel mogelijk te responsabiliseren door ze in tijdelijke mandaten aan te stellen. Voor hun selectie deed de Vlaamse Regering tot nu een beroep op Jobpunt Vlaanderen. De opdrachtgever, meestal de minister, kiest uit een lijst met geschikt bevonden kandidaten. De ministers sturen de leidend ambtenaren aan met beheers- en managementovereenkomsten, jaarlijkse plannings, jaarlijkse evaluaties, mandaatevaluaties, beleidsraden en andere vormen van overleg.

De nieuwe Vlaamse Regering besliste dat geen beroep meer zal worden gedaan op Jobpunt Vlaanderen en kondigde de afschaffing van de beheers- en managementovereenkomsten aan. De bevindingen en aanbevelingen van het Rekenhof blijven evenwel ook in die nieuwe context relevant. Ook wijzigen vanaf 1 november 2014 enkele bepalingen van het Vlaams personeelsstatuut over het topkader.

Selectie

Het Rekenhof heeft 58 selectiedossiers onderzocht. Het stelde vast dat de selectieprocedure degelijk uitgewerkt is, maar dat de sollicitatietermijnen soms nogal krap waren en dat de eindoordeelen niet altijd voldoende waren gemotiveerd. Jobpunt Vlaanderen deed, zoals voorgeschreven, een beroep op externe selectiekantoren. Enkele kandidaten die volgens een externe jury niet waren geslaagd in een test over de vaktechnische competenties, achtte het selectiekantoor toch geschikt. Jobpunt Vlaanderen controleerde de kwaliteit van de rapporten van de selectiekantoren, wat bijdroeg tot het deugdelijke verloop van de selectie. De wijzigingen aan de rapporten ten gevolge van de kwaliteitscontrole waren echter niet zichtbaar in de dossiers, terwijl de controle soms tot een wijziging van het eindoordeel leidde. De motivering van de aanstellingsbeslissingen door de opdrachtgever vertoont een gunstige evolutie, maar er bestaan nog grote kwaliteitsverschillen.

Aansturing

Uit een bevraging van het Rekenhof blijkt dat de ministers de leidend ambtenaren weinig rechtstreeks, maar vooral via hun kabinet aanstuurden. Management- en beheersovereenkomsten, maar ook planningsdocumenten, speelden bij de aansturing een ondergeschikte rol. Zo had slechts 16% van de bevraagde topambtenaren een

planningsgesprek met de minister en blijken de prioriteiten van de minister niet altijd duidelijk uit het planningsdocument. De meeste leidend ambtenaren vinden dat hun autonomie voldoende werd gerespecteerd.

Evaluatie

Het Rekenhof heeft 51 jaarlijkse evaluaties en 59 mandaatevaluaties onderzocht. Ook daarvoor zijn de procedures goed uitgewerkt. De beheers- en evaluatiecycli zijn echter onvoldoende op mekaar afgestemd. De jaarlijkse evaluatie kon bv. nog niet steunen op de rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst. Er was een redelijke spreiding van de toegekende scores en eindoordelen, maar vooral de jaarlijkse evaluaties waren weinig onderbouwd. De ministers gaven nauwelijks toelichting bij de scores en eindoordelen. In een formele reactie van de ministers op de opmerkingen van de leidend ambtenaar of in een gesprek tussen beiden was niet voorzien. De jaarlijkse evaluaties leidden niet tot de formulering van ontwikkelingsgerichte doelstellingen en slechts 28% van de mandaatevaluaties bevatte aandachtspunten. Hoewel de procedure voor de mandaatevaluatie niet wezenlijk verschilt van die voor de jaarlijkse evaluaties, was er niet altijd een eenduidig en logisch verband tussen de scores in beide evaluaties. Ten slotte is de evaluatieprocedure voor de algemeen directeurs niet specifiek op deze topambtenaren afgestemd.

Statutaire mandaatgraad

Naast het mandaatstelsel heeft de Vlaamse overheid voorzien in een vaste benoeming in de graad van (adjunct)directeur-generaal. Externe kandidaten kunnen kiezen tussen een benoeming in die graad of een contractuele aanstelling. Het tijdelijke karakter van de mandaatfunctie is echter moeilijk verenigbaar met een statutaire benoeming. Andere functies dan leidinggevende zijn in die graad in principe niet beschikbaar.

Reactie van de minister

De minister van Binnenlands Bestuur deelde mee dat zij de aanbevelingen ter harte neemt en meeneemt in de beleidsnota Bestuurszaken 2014-2019 en de verdere uitwerking van het HR-instrumentarium voor het topkader. Zij verwees naar het vernieuwde ondernemingsplan als basis voor de evaluatie, dat kan worden aangevuld met ontwikkelingsgerichte doelstellingen. De goedkeuring en rapportering over het ondernemingsplan zijn echter volgens het Rekenhof qua timing niet afgestemd op de evaluatiecyclus. Enkele aanbevelingen wenst de minister niet te volgen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Topkaderfuncties bij de Vlaamse overheid: selectie en aansturing* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).